

Advies

19 mei 2020

Advies over het beleid inzake CJSM ten tijde van de Corona crisis

Het domein CJSM is in essentie zeer divers en rijk geschakeerd, in al zijn werksoorten, dimensies en initiatiefnemers. De bedrijfsmatige aspecten ervan zijn niet onder één noemer te vatten. Het scala gaat van eenmansbedrijven tot grotere organisaties en initiatieven, van kortlopende tot langdurige projecten, van vaste tot lossere structuren, van publiek tot privaat domein en alles daartussen. We spreken voor elk van de velden cultuur, jeugd, sport en media steeds meer van ‘ecosystemen’, met een sterke onderlinge verbondenheid. Gelet op de complexiteit van deze systemen zijn makers, professionelen, vrijwilligers, deelnemers, ... extra hard getroffen door de coronacrisis. De lockdown maatregelen over heel de wereld hebben een directe impact op de creatieve waardeketen van creatie, productie, distributie en toegang. Daarom wil de SARC hierbij op eigen initiatief de beleidsmakers op Vlaams en federaal niveau aangeven waarom het van belang is ook voor de CJSM-sectoren voldoende stappen te ondernemen. Parallel aan de roep uit talloze andere domeinen klinkt ook vanuit deze sectoren immers de vraag naar perspectief en ondersteuning.

De SARC wil een pleidooi houden voor het vrijwaren en versterken van culturele grondrechten. Het is evident dat veel aspecten van ons dagelijks leven zich afspelen in de sfeer van de vrije tijd. Het CJSM-beleid gaat in sterke mate uit van de mens als homo ludens. Dit spelen, creëren, bewegen, kijken, vermaken, verbeelden en zo meer maakt onlosmakelijk deel uit van ons menszijn, onze bewustwording en vooral ook ons samenzijn. In tijden van toenemende stress door onder meer beperkte bewegingsvrijheid, quasi-huisarrest en geringe mobiliteit is de nood hoog om de meer nefaste gevolgen van de ‘lockdown’ te beperken of, beter, een halt toe te roepen.

De ervaring van de voorbije weken toont ook aan dat mensen sterk de behoefte voelen de draad weer te kunnen oppikken, met oog voor ontmoeting en samenzijn, zingeving en beleving. Het recht op ontspanning en vrije tijd zal tijdens, maar ook in een post-corona tijd moeten gevrijwaard blijven, willen we de basiswaarde(n) van cultuur behouden en blijven inzetten, niet alleen voor de “verzachting van zeden” of het scherpen van de geest, maar vooral voor de verdere groei naar een vrije en democratische, open en tolerante samenleving. Cultuur, sport, media en jeugdwerk zijn daarin broodnodig. De impact van de Coronacrisis in deze sectoren is echter niet steeds zichtbaar.

Erken de problemen waar de CJSM-sectoren momenteel mee te kampen hebben, in de context van de problemen in de gehele samenleving maar ook met aandacht voor de economische, sociale, emotionele, ontspannende, vormende... en bijgevolg onmisbare rol van deze sectoren voor de leefbaarheid van die samenleving.

Net zoals vele andere sectoren in de samenleving worden ook de cultuur-, jeugd-, sport- en mediasector gevat door diverse juridische kaders, gaande van sectorale akkoorden in het kader van paritaire comités, preventiebeleid, openbare veiligheid, ondersteuningsbeleid,... De huidige

crismaatregelen van verschillende overheden in dit verband hebben hun weerslag ook op dit domein. In het bijzonder hebben de specifieke maatregelen zoals sociale afstand, verbod op bijeenkomsten, beschermingsvoorschriften, enz. een aanzienlijke impact, getuige de massale afgelastingen van evenementen, de sluiting van de publieke ruimte, de beperkte toegankelijkheid van gebouwen, de stopzetting van activiteiten, het geruisloos verdwijnen van talloze initiatieven. De sociale, psychische, organisatorische en niet in het minst ook financiële gevolgen zijn momenteel moeilijk in te schatten, maar het aandeel is bijzonder groot. Het de facto geldend uitgaansverbod (in de zin van bv. een avond of matinee uitgaan) treft des te meer de sector van de 'kunst, amusement en recreatie' of de 'overige diensten' (waaronder de verenigingen) (NACE-codificering).

Zet in op een maatgerichte toepassing van algemene maatregelen in het kader van de nationale veiligheidsraad met betrekking tot de herstart, vrijgave publieke ruimte enz., inclusief de op maat toegepaste instructies. Betrek hiervoor ook de deskundigheid vanuit deze sectoren en voer een open dialoog.

Het herstel van een sociaal en cultureel weefsel na calamiteiten, en het gepast en zorgvuldig – i.e. met inachtneming van grondwettelijke waarborgen – codificeren en de-codificeren van sociale omgang via geboden en verboden zal een werk van lange adem zijn, ook al tonen periodes van schaarste vaak een rijke oogst van aanpassingen, gebruik en creatieve exploten aan. Het domein van CJSM is een uitgelezen partner bij een gefaseerde terugkeer naar het "nieuwe normaal": een goed geïnformeerde, geëngageerde en bewogen burger vindt makkelijker opnieuw de nodige veerkracht.

De schokgolven die nu doorheen het rijke culturele bouwwerk heen walsen vergen extra ondersteunende inspanningen. Cultuur, jeugd, sport en media mogen daarbij niet de kers op de taart zijn. Daarvoor springen de talloze gedreven vrijwilligers, professionals, sportievelingen, verslaggevers, film-, radio- en televisiemakers en jongeren in de bres. Zij staan klaar met plannen en initiatieven voor wanneer het terug kan, en zij verdienen des te meer – zowel van de sector als van overheid – de onafgebroken aandacht, willen we de goesting en de zin om verder te bouwen aan een rechtvaardige, solidaire samenleving warm houden. Het potentieel rijke Vlaanderen kan prat gaan op een roemrijk en schitterend verleden, meesterlijke en ontzagwekkende creaties en prestaties in kunsten en wetenschappen, in sport en media, en een uniek sociaal-cultureel weefsel dat borg staat voor solidariteit en geborgenheid over de generaties heen. Beschermende en afdoende maatregelen die het recreatief, sportief, meditatief, educatief... leven en creëren weer beter mogelijk maken voor iedereen, zijn noodzakelijk.

We pleiten voor het maximaal behoud en het versterkt en onverkort inzetten van de bestaande ondersteunende instrumenten en het goed beheer ervan. De bestaande subsidiëring zal slechts ten dele de schade kunnen opvangen of beperken. Alle specifieke nood- en overgangsmatregelen moeten in dezelfde mate ingezet worden voor deze sectoren, met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbare doelgroepen en in continu overleg met de sector.

Het herwinnen van onze zo geprezen vrijheden, onze drang tot bewegen, onze nood aan reflectie en bezinning, aan het niets moeten, ontmoeten en ont-spannen zal des te meer inzet vragen van onze sectoren, die klaarstaan om bij te dragen aan de voldoening van die essentiële behoeften. De continuïteit of – in het slechtste geval – de heropstart en het herwonnen vertrouwen in onze culturele en sportieve voorzieningen vraagt ook de nodige omkadering om de mensen op het terrein voldoende uit te rusten zodat zij publiek, participanten, recreanten, vrijwilligers en werknemers geruststelling kunnen bieden en blijvend uitnodigen om zich in te zetten voor of deel te nemen aan een ongetwijfeld opnieuw bloeiend CJSM-landschap.

Naast de continuering van het huidig beleid zullen er nieuwe en veel ingrijpendere inspanningen moeten gebeuren om het landschap dat we zo koesteren te herstellen, vrijwaren en nog sterker te maken. Daarom reiken we als SARC de beleidsmakers de hand om samen werk te maken van een toekomstvisie.

Luk Verschueren, algemeen voorzitter
Bart Dierick, algemeen secretaris

Herman Baeten, voorzitter Sectorraad Kunsten en Erfgoed
Jorijn Neyrinck, ondervoorzitter Sectorraad Kunsten en Erfgoed

Frie De Greef, voorzitter Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk
Dirk Verbist, ondervoorzitter Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk

Simon Delaere, voorzitter Sectorraad Media

Christophe Cools, voorzitter Vlaamse Sportraad
Charlotte Van Tuyckom, ondervoorzitter Vlaamse Sportraad